ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudce JUDr. Petra Průchy a soudkyně Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobce: **G. Z.**, zastoupený Mgr. Jindřichem Lechovským, advokátem, se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 4, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. února 2018, č. j. OAM-19/LE-LE05-LE26-PS-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 23. března 2018, č. j. 17 A 26/2018 - 33,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Jindřichu Lechovskému, advokátu, se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **8 228 Kč**, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobce, státní příslušník Uzbekistánu, přicestoval do České republiky dne 21. ledna 2017 z Itálie, kde mu bylo uděleno krátkodobé vízum (na 9 dnů). Do České republiky přijel za prací, v Uzbekistánu má nemocnou manželku a dvě děti. Dne 6. února

2017 se žalobce dostavil na odbor cizinecké policie Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, kde bylo zjištěno, že od 1. února 2017 se žalobce na území České republiky zdržuje neoprávněně, a proto mu bylo rozhodnutím ze dne 6. února 2017, č. j. KRPA-44609-16/ČJ-2017-000022 uloženo správní vyhoštění se zákazem vstupu na území členských států Evropské unie na jeden rok. Zároveň však bylo zjištěno, že vycestování žalobce není možné z důvodu situace uzbeckých občanů, kteří pobývali nelegálně v jiném státě, po návratu do vlasti. Z toho důvodu bylo žalobci vydáno dlouhodobé vízum za účelem strpění. Překážka vycestování žalobce pominula ve druhé polovině roku 2017, pročež mu byla rozhodnutím Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 20. listopadu 2017, č. j. KRPA-339780-9/ČJ-2017-000022 stanovena lhůta k vycestování z území České republiky v délce 15 dnů. Toto rozhodnutí se stalo vykonatelným dne 23. prosince 2017.

[2] Rozhodnutím Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 24. ledna 2018, č. j. KRPA-34022-15/ČJ-2018-000022 byl žalobce zajištěn na 30 dnů podle § 124 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), neboť nevycestoval ve stanovené lhůtě z území České republiky.

[3] Žalobce požádal dne 30. ledna 2018 o mezinárodní ochranu se zdůvodněním, že má v Uzbekistánu dluh z půjčky na matčinu operaci, který chtějí věřitelé splatit a je z něj úrok. Věřitelé jsou schopni jej uvěznit nebo i zabít.

[4] Rozhodnutím žalovaného označeným v záhlaví byl žalobce zajištěn podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, přičemž doba trvání zajištění byla stanovena do 20. května 2018. Žalovaný dospěl k závěru, že žalobce požádal o mezinárodní ochranu s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění nebo je pozdržet, neboť žádost podal až poté, co se rozhodnutí o správním vyhoštění stalo vykonatelným a byl zajištěn, tedy po více než ročním pobytu na území České republiky, kdy mu nic nebránilo o mezinárodní ochranu požádat. Při výslechu v souvislosti se zajištěním podle zákona o pobytu cizinců žalobce tvrdil, že nemá v úmyslu o mezinárodní ochranu žádat, nicméně o šest dní později tuto žádost podal, a to na základě skutečností, které mu musely být známy již v době příjezdu do České republiky. Žalovaný vyloučil uložení některého ze zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu též z toho důvodu, že žalobce již v minulosti porušoval povinnosti uložené mu rozhodnutím o správním vyhoštění a o stanovení lhůty k vycestování a pracoval bez potřebného povolení.

[5] Žalobu proti rozhodnutí žalovaného Krajský soud v Plzni (dále jen „krajský soud“) zamítl v záhlaví označeným rozsudkem. Soud přisvědčil žalovanému, že uplatnění zvláštních opatření by v případě žalobce nebylo účinné, neboť žalobce vůbec nerespektuje právní řád České republiky, žádost o mezinárodní ochranu podal účelově a byl si vědom svého neoprávněného pobytu. Krajský soud proto neuvěřil tvrzení žalobce, že v případě uložení mírnějšího opatření by se žalovaným v průběhu správního řízení spolupracoval a v případě neudělení mezinárodní ochrany by dobrovolně opustil území České republiky. Úvahy žalovaného v tomto směru shledal krajský soud zcela přezkoumatelnými.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[6] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu včas kasační stížnost, jíž se domáhal zrušení tohoto rozhodnutí i rozhodnutí žalovaného a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Stejně jako v žalobě stěžovatel namítal, že žalovaný nesprávně vyhodnotil uložení zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu. Žalovaný použil stejnou argumentaci jak pro naplnění důvodů pro zajištění stěžovatele podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, tak pro vyloučení zvláštních opatření. Bez vyhodnocení stěžovatelovy pobytové historie jde však o naprosto nepřijatelnou a nesprávnou úvahu. Stěžovatel se správními orgány vždy spolupracoval a nikdy se nesnažil skrývat. Žalovaný zcela dezinterpretoval skutečnost, že se stěžovatel snažil svou pobytovou situaci řešit tím, že se dobrovolně dostavil na pracoviště žalovaného v době, kdy si nebyl vědom svého nelegálního pobytu. Rovněž pominul, že stěžovatel z území České republiky nevycestoval jen proto, že se domníval, že disponuje platným vízem za účelem strpění. Stěžovatel zdůraznil, že závěr, že pokud cizinec nevycestoval z České republiky v souladu s rozhodnutím o správním vyhoštění, je užití zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu vždy vyloučeno, je v rozporu s unijním právem.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zdůraznil, že ve svém rozhodnutí dostatečně popsal účelovost jednání stěžovatele, a na svých závěrech trvá. Chování stěžovatele nedává dostatečnou záruku, že by v průběhu azylového řízení spolupracoval a případně respektoval důsledky zamítavého rozhodnutí o jeho žádosti, a proto žalovaný navrhl kasační stížnost zamítnout.

[8] Nejvyšší správní soud zaslal vyjádření žalovaného na vědomí stěžovateli, který již svého práva podat k němu repliku nevyužil.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[10] Podle § 46a odst. 1 písm. e) může žalovaný *v případě nutnosti rozhodnout o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření, jestliže byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána v zařízení pro zajištění cizinců a existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění [...], nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve*.

[11] Mezi zvláštní opatření, jejichž uplatnění je třeba zvážit před vydáním o rozhodnutí o zajištění podle citovaného ustanovení, patří povinnost žadatele o udělení mezinárodní ochrany zdržovat se v pobytovém středisku určeném žalovaným, nebo povinnost osobně se hlásit žalovanému ve stanovené době (§ 47 odst. 1 zákona o azylu). Zvláštní opatření lze uložit, jestliže nastanou důvody pro zajištění žadatele o mezinárodní ochranu, *ale je důvodné se domnívat, že uložení zvláštního opatření je dostatečně k zabezpečení účasti žadatele o udělení mezinárodní ochrany v řízení ve věci mezinárodní ochrany* (§ 47 odst. 2 zákona o azylu).

[12] Ačkoli by se z posledně citovaného ustanovení mohlo zdát, že jediným účelem zvláštních opatření je zajistit zdárný průběh řízení o žádosti o mezinárodní ochranu, tedy zajistit účast žadatele v tomto řízení, „*důvodem, který ospravedlňuje zajištění žadatele o mezinárodní ochranu je v tomto případě obava, že se podáním žádosti o mezinárodní ochranu snaží vyhnout realizaci správního vyhoštění. Zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu má tedy za cíl znemožnit zneužití zákona podáním účelové žádosti o mezinárodní ochranu a dosažení takových podmínek, které cizinci umožní vyhnout se již uloženému správnímu vyhoštění (typicky útěkem a přerušením kontaktu s orgány veřejné správy). Aniž by tím byl jakkoliv předjímán výsledek řízení o mezinárodní ochraně, jedná se o preventivní opatření, které má zabezpečit dostupnost žadatele pro výkon rozhodnutí o vyhoštění pro případ, že by se rozhodnutí o správním vyhoštění stalo vykonatelným v důsledku negativního výsledku řízení o mezinárodní ochraně. [...] Pokud jsou splněny všechny podmínky pro aplikaci důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu (tj. na základě objektivních okolností spočívajících zejména v předchozím jednání cizince existují oprávněné důvody se domnívat, že podání žádosti bylo pouze účelové), je třeba tyto okolnosti zvažovat i při posouzení podmínek účinnosti zvláštních opatření. Zvláštní opatření jsou zamýšlena jako mírnější alternativa k těmto důvodům. Při posouzení účinnosti zvláštních opatření proto nelze odhlížet od důvodu zajištění a od toho, zda by uložením pouze zvláštního opatření nebyl zmařen cíl, k němuž by jinak zajištění směřovalo. [...] Jakkoliv nelze paušálně říci, že by v případě existence důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu byla možnost uložení zvláštních opatření vždy vyloučena, jejich neúčinnost bude častější než v případě zvažování alternativ k jiným důvodům zajištění. Vždy však bude třeba zvážit osobní, majetkové a rodinné poměry cizince, charakter porušení povinností souvisejících s vyhošťovacím řízením, jeho dosavadní chování a respektování veřejnoprávních povinností stanovených ČR nebo jinými státy EU, včetně charakteru porušení těchto povinností ze strany cizince*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. června 2017, č. j. 1 Azs 349/2016 - 48).

[13] To, že žalovaný z velké části vyloučil uložení některého ze zvláštních opatření ze stejných důvodů, na jejichž základě shledal splněné podmínky pro zajištění stěžovatele, proto samo o sobě není nezákonné, respektoval-li zásadu individualizace (srov. přiměřeně též úvahy rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu vyjádřené v bodech 36 a 37 usnesení ze dne 28. února 2017, č. j. 5 Azs 20/2016 - 38, č. 3559/2017 Sb. NSS). Stěžovatel se v kasační stížnosti opakovaně domáhal zohlednění „všech klíčových prvků své pobytové historie“, aniž by však objasnil, který z nich měl žalovaný opomenout. Nejvyšší správní soud po posouzení napadeného rozhodnutí dospěl stejně jako krajský soud k závěru, že žalovaný vyhodnotil stěžovatelův případ správně se závěrem, že v jeho případě by zvláštní opatření nebyla účinná. Zjištěné skutečnosti totiž nevyvolávají prakticky žádné pochybnosti o tom, že stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu proto, aby alespoň dočasně odvrátil výkon rozhodnutí o správním vyhoštění. Žalovaný správně zdůraznil, že stěžovatel opakovaně tvrdil, že nemá v úmyslu o mezinárodní ochranu žádat a učinil tak až poté, co byl zajištěn za účelem výkonu rozhodnutí o správním vyhoštění. Jako důvod žádosti přitom stěžovatel uvedl nebezpečí ze strany věřitelů v zemi původu, což je skutečnost, která mu nutně musela být známa již v době příjezdu do České republiky. V tomto směru Nejvyšší správní soud připomíná článek 8 odst. 3 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu, jenž umožňuje zajistit žadatele o mezinárodní ochranu právě v případě, byl-li zajištěn v rámci řízení o navrácení ve smyslu směrnice

Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (tj. řízení o správním vyhoštění) *za účelem přípravy navrácení nebo výkonu vyhoštění a mohou-li členské státy na základě objektivních kritérií, včetně skutečnosti, že daný žadatel měl již možnost přístupu k azylovému řízení, řádně doložit, že existují oprávněné důvody se domnívat, že žadatel činí žádost o mezinárodní ochranu pouze proto, aby pozdržel nebo zmařil výkon rozhodnutí o navrácení.* Skutečnost, že stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu až poté, co byl zajištěn v návaznosti na uložené správní vyhoštění, je tedy významným ukazatelem, že zajištění stěžovatele bylo na místě.

[14] Stěžovatel namítal, že nevěděl o tom, že se rozhodnutí o správním vyhoštění stalo vykonatelným, respektive že nevěděl o stanovení lhůty k vycestování, a proto mu nelze přičítat k tíži nelegální pobyt. Je sice pravda, že za takové situace nelze tvrdit, že stěžovatel porušoval povinnosti cizince pobývajícího na území České republiky úmyslně, nicméně na tomto stavu není zcela bez viny – terminologií deliktního práva by se dalo říci, že svůj nelegální pobyt zavinil ve formě nevědomé nedbalosti. Jak totiž vyplývá z rozhodnutí Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy o stanovení lhůty k vycestování, stěžovatel si na adrese, která byla evidována jako adresa jeho pobytu, nepřebíral poštu a správní orgán mu musel ustanovit opatrovníka [§ 32 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů]. Povinností stěžovatele přitom bylo ohlásit změnu místa svého pobytu, neboť byl v té době držitelem víza k pobytu nad 90 dnů (§ 98 odst. 3 zákona o pobytu cizinců). To, že tuto povinnost nesplnil, nemůže zvrátit závěr, že na území České republiky pobýval nelegálně a v žádném případě to nelze přičítat k jeho prospěchu.

[15] O neochotě stěžovatele ke spolupráci konečně svědčí i to, že odmítal podepsat některé listiny vyhotovené v rámci řízení o zajištění podle zákona o pobytu cizinců (poučení o nařízení o EURODACu, informaci o možnosti podat žádost o mezinárodní ochranu, seznam dočasně odebraných dokladů, věcí a finančních prostředků cizince).

[16] Na základě všech těchto okolností Nejvyšší správní soud přisvědčuje krajskému soudu i žalovanému, že v tomto případě by zvláštní opatření podle § 47 zákona o azylu nemohla účinně zabránit stěžovateli vyhnout se v případě zamítavého rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu realizaci správního vyhoštění, a zajištění stěžovatele proto bylo v souladu se zákonem.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, pročež ji ve smyslu § 110 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řás správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl. Rozhodl tak bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl úspěch ve věci, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, nevznikly mu však žádné náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti, a náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

[19] Žalobci byl usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 16. února 2018, č. j. 17 A 26/2018 - 11 ustanoven zástupcem advokát, který jej v souladu s poslední větou § 35 odst. 9 s. ř. s. zastupoval i v řízení o kasační stížnosti. Odměnu za zastupování v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 9 s. ř. s., věta první za středníkem). Ustanovenému zástupci byla přiznána odměna za dva úkony právní služby spočívající v další poradě s klientem přesahující jednu hodinu [§ 11 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „advokátní tarif“)] a v sepisu a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], za nějž mu za každý náleží odměna ve výši 3 100 Kč [§ 7 bod 5 aplikovaný na základě § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), celkem tedy 6 800 Kč. Ustanovený zástupce žalobce doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se mu přiznaná odměna zvyšuje o 21 % čítajících výši této daně na konečných 8 228 Kč. K jejímu uhrazení byla stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. června 2018

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu